

Mobilne laboratorium emisji

Fot. Dariusz Suryś

IV. DZIAŁALNOŚĆ WOJEWÓDZKIEGO INSPEKTORATU OCHRONY ŚRODOWISKA

1. DZIAŁALNOŚĆ KONTROLNA

S. Banach, E. Buszewska-Rydzik, M. Gazda, M. Gładysz,
R. Gulbierz, A. Kamińska, G. Kurek, E. Matysiewicz,
T. Mazurek, K. Michna, S. Przech, B. Stachura
(Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Lublinie)

W 1999 r. ewidencja WIOŚ w Lublinie obejmowała 2329 jednostek gospodarczych funkcjonujących na terenie województwa lubelskiego, które ze względu na prowadzoną działalność korzystały ze środowiska, w różny sposób na nie oddziaływały i powodowały w nim zmiany.

Wydział Inspekcji WIOŚ realizując zadania ustawowe oraz wszystkie założone i ujęte w planach kontroli cele przeprowadził w omawianym okresie ogółem 1230 kontroli, w 1035 podmiotach gospodarczych, w tym:

- kontroli podstawowych – 323;
- kontroli sprawdzających – 789;
- kontroli interwencyjnych – 118;
- kontroli z pomiarami lub poborem prób do analiz wykonano – 524.

W wyniku stwierdzonych podczas kontroli nieprawidłowości

- wydano 904 zarządzenia pokontrolne;
- skierowano 81 wniosków do organów administracji samorządowej;
- nałożono 61 mandatów karnych na kwotę 8640 zł.

Za stwierdzone podczas kontroli przekroczenia warunków korzystania ze środowiska wydano 465 decyzji dotyczących kar godzinowych i dobowych oraz 182 decyzje o karach łącznych na kwotę 1894012,97 zł, z których odroczone termin płatności 25 decyzji na kwotę 1396695,7 zł w związku z realizacją inwestycji ekologicznych.

Ponadto wydano 251 decyzji obciążających kontrolowane zakłady kosztami poboru prób oraz wykonania analiz na łączną kwotę 183916,43 zł.

Mobilne laboratorium pomiarów emisji

Fot. Stanisław Gadyński

Realizacja głównych celów kontroli przedstawiała się następująco:

❑ Ograniczenie uciążliwości największych źródeł zanieczyszczeń w skali kraju – lista krajowa

W województwie lubelskim na liście zakładów najbardziej uciążliwych dla środowiska w I półroczu 1999 r. znajdowały się 3 zakłady, tj. Daewoo Motor Polska Sp. z o.o. w Lublinie, Cementownia „Chełm” S.A. w Chełmie oraz Zakłady Azotowe „PUŁAWY” S.A. w Puławach.

Główny Inspektor Ochrony Środowiska w dniu 1999-07-22 warunkowo skreślił Z.A. „PUŁAWY” S.A. z tej listy.

W 1999 r. ww. podmioty kontrolowano wielokrotnie:

- Daewoo MP Sp. z o.o. w Lublinie – 3 kontrole, w tym 2 kontrole kompleksowe oraz 1 z zakresu NZŚ,
- Cementownia „Chełm” S.A. – 5 kontroli w tym 1 kontrola kompleksowa, 3 kontrole sprawdzające, 1 kontrola interwencyjna w zakresie NZŚ,
- Zakłady Azotowe „PUŁAWY” S.A. w Puławach – 3 kontrole, w tym 1 kontrola kompleksowa i 1 problemowa dotycząca realizacji zadań w zakresie ochrony powietrza przed zanieczyszczeniem wg programu Najwyższej Izby Kontroli oraz 1 kontrola z zakresu NZŚ w nowo uruchomionej Instalacji Nadboranu Sodiu.

Przeprowadzone kontrole dotyczyły m. in. oceny realizacji zadań mających na celu rozwiązanie problemów ekologicznych.

Realizacja przedsięwzięć mających na celu ograniczenie wpływu zakładów na środowisko w 1999 r. przedstawiała się następująco:

Zakłady Azotowe „PUŁAWY” S.A. w Puławach

Zmniejszono emisję tlenków azotu z Wytwórni Kwasu Azotowego poprzez wdrożenie do eksploatacji na linii nr 2 instalacji do redukcji tlenków azotu. Instalacja została wykonana w 1998 r., stabilną pracę uzyskano w 1999 r. Prowadzona jest katalityczna redukcja tlenków azotu polegająca na reakcji amoniaku z tlenkami azotu do wytworzenia wolnego amoniaku i wody w obecności katalizatora.

Kontynuowano budowę instalacji do przesyłu i spalania gazów odpadowych powstających w Zakładzie Kaprolaktamu. Spalanie odbywa się w Zakładzie Elektrociepłowni. Zadanie zrealizowane zostało w 90%. Wykonano instalację do przesyłu gazów odpadowych z Zakładu Kaprolaktamu do Elektrociepłowni. Od 1999 r. prowadzono próby ze spalaniem gazów odpadowych (głównie cykloheksan, inne węglowodory i tlenek węgla). W 1999 r. spalono znaczną część gazów w Elektrociepłowni. W 2000 r. prowadzona będzie optymalizacja rozkładu strumienia gazów w kotłach. Przewidywany termin zakończenia zadania 31-07-2000 r.

Zagospodarowano całość pyłów dymnicowych wytworzonych w Elektrociepłowni w 1999 r. Pyły zostały użyte do rekultywacji terenów oraz do celów przemysłowych.

Warunkiem skreślenia Z.A. „PUŁAWY” z „Listy 80” przez GIOŚ jest realizacja w latach 1999-2004 „Ekologicznego Programu Dostosowawczego”. Do realizacji tego programu zakład został zobowiązany decyzją wydaną w 1999 r., z upoważnienia Wojewody, przez Dyrektora Wydziału Ochrony Środowiska i Rolnictwa Urzędu Wojewódzkiego w Lublinie.

W programie dostosowawczym wymieniono realizację następujących przedsięwzięć:

- Przekazanie do eksploatacji instalacji do redukcji tlenków azotu w Wytwórni Kwasu Azotowego, na Linii Nr 2. Zadanie wykonano.
- Budowę instalacji do przesyłu gazów z Wytwórni Kaprolaktamu do Elektrociepłowni celem spalania. Po zrealizowaniu inwestycji w Elektrociepłowni spalane będą gazy, które uprzednio emitowane były do powietrza.
- Budowę instalacji do termicznej utylizacji gazów odlotowych z Wytwórni Hydroksyloaminy. Obecnie część strumienia gazów podlega utylizacji metodą termicznej redukcji, pozostała część strumienia jest bezpośrednio emitowana do powietrza. Obserwuje się wzrost produkcji kaprolaktamu co powoduje wzrost ilości odpadowych tlenków azotu w Wytwórni Hydroksyloaminy. W związku z tym przewiduje się budowę instalacji do katalitycznej redukcji tlenków azotu przy udziale amoniaku. Przewidywany termin zakończenia zadania – maj 2003 r.

- Redukcję zanieczyszczeń ściekowych poprzez ograniczenie o ok. 50% ładunków azotu. Przewidywany termin zakończenia zadania – do końca 2004 r.
- Uporządkowanie strumienia ścieków sanitarnych w poszczególnych wytwórniach poprzez modernizację istniejących urządzeń oczyszczających. Odprowadzane dotychczas ścieki sanitarne oczyszczane są przez istniejące urządzenia i mieszczą się w obowiązujących normach dopuszczalnych. Wykonanie zadania poprawi jakość ścieków odprowadzanych z Zakładów.
Przewidywany termin zakończenia zadania – do końca 2003 r.
- Zagospodarowanie pyłów dymnicowych głównie poprzez używanie ich do rekultywacji terenów oraz do celów przemysłowych. Przewiduje się całkowite zagospodarowanie powstających i zdeponowanych pyłów powstających w Elektrociepłowni w latach 1999-2004. Zadanie to jest realizowane.
- Uporządkowanie spraw związanych ze strefą ochronną. Przewiduje się leśne i rolnicze zagospodarowanie strefy ochronnej przez co terenom zdegradowanym przywrócone zostaną walory przyrodnicze. Przewidywany termin zakończenia zadania – koniec 2004 r.

Daewoo Motor Polska Sp. z o.o. w Lublinie

W Elektrociepłowni w sierpniu 1999 r. dokonano ostatecznego odbioru instalacji odsiarczania gazów spalinowych. Instalacja została wykonana i uruchomiona w 1998 r. Jest to instalacja wspólna dla pięciu kotłów parowych EKM-50 i umożliwia oczyszczenie gazów spalinowych w przedziale 60.000-160.000 Nm³/h, to jest około 50% gazów spalinowych z kotłów EKM-50. Osiągana skuteczność odsiarczania przez instalację wynosi 90%. Z uwagi na wyposażenie instalacji w wysokosprawne urządzenia odpylające instalacja ma wpłynąć również na ograniczenie emisji pyłu.

W Odlewni i Oczyszczalni Odlewów od sierpnia 1999 r. w malarni natryskowej odstąpiono od stosowania farby podkładowej „Korchron” zawierającej ok. 38% ksyłenu.

W jej miejsce stosuje się farbę wodorozcieńczalną o mniejszej zawartości składników lotnych: butyloglikol ok. 6-7%, 2-butanol 3%. Dokonano hermetyzacji stanowiska wybijania odlewów, które będzie wyposażone w indywidualne urządzenia odpylające. Wymieniono 2 „stare” żeliwiaki na nowe wyposażone w dotlenianie dmuchu z zastosowaniem ciekłego tlenu. Powoduje to obniżenie temperatury spalin o 300°C, co ułatwia poprawne odpylanie.

W lipcu 1999 r. zlikwidowano galwanizernię, w związku z czym osady ściekowe nie powstają. Do lipca 1999 r. osady były odbierane przez Lubelską Agencję Ochrony Środowiska i wykorzystywane

jako wypełniacz do materiału utwardzającego plac bazy przeładunkowej.

Zdecydowane zmniejszenie poboru wody podziemnej do celów produkcyjnych, wynika z częściowej zmiany technologii produkcji oraz eliminacji nieszczelności w sieci wodociągowej. Zużycie wód podziemnych w 1999 r. ograniczono o 40% w stosunku do 1998 r.

Cementownia „Chełm” S.A. w Chełmie

Cementownia w listopadzie 1999 r. wystąpiła do GIOŚ z wnioskiem o objęcie zakładu procedurą warunkowego skreślenia z „Listy 80” przedkładając „Ekologiczny Program Dostosowawczy”.

Problemem zakładu była ogromna wodochłonność, która wskutek wprowadzenia obiegów zamkniętych w systemach chłodniczych oraz zawracanie zużytych wód do produkcji, została definitywnie zmniejszona na przestrzeni 10 ostatnich lat o ok. 60-70%. Do dalszych oszczędności zużycia wody przyczyniło się uruchomienie we wrześniu 1999 r. Zakładu Chełm III, produkującego cement wodooszczędną metodą „suchą”.

Kolejnym problemem jest zakładowe składowisko cegły chromitowo-magnetyzowej stwarzające zagrożenie zanieczyszczenia wód podziemnych chromem Cr⁺⁶.

Prowadzone badania, monitoring i obserwacje pozwoliły podjąć kroki zabezpieczające przed rozprzestrzenianiem się chromu, głównie poprzez pompowanie wód zanieczyszczonych studniami nr 2 i 3.

Cementownia posiada „Ekologiczny Program Dostosowawczy”, którego realizacja ma zapewnić zabezpieczenie wód podziemnych przed szkodliwym oddziaływaniem odpadów poprzez odcięcie możliwości przenikania chromu do ziemi i do wód. Realizacja tych zadań prowadzona będzie w ciągu najbliższych 5 lat.

W zakresie ochrony powietrza:

- zakończono budowę Zakładu „CHEŁM III” z technologią produkcji klinkieru opartą na metodzie „suchej”. Po jego uruchomieniu nastąpiło wyłączenie 2 pieców Nr 11 i 12 produkcji klinkieru metodą „mokrą” w Zakładzie „CHEŁM II”.
- zmodernizowano halę klinkieru w Zakładzie „Chełm II”, źródła o zasięgu ponad lokalnym. Efektem ekologicznym jest zminimalizowanie emisji pyłowej do wielkości nie przekraczających norm określonych w decyzji o dopuszczalnej emisji.
- zmodernizowano układ odpylający chłodnika rusztowego pieca obrotowego Nr 9 poprzez instalowanie odpylacza tkaninowego, pulsacyjnego typu GF-30x20-5. Emisja pyłowa zmniejszyła się ze 110,32 kg/h przed modernizacją do 1,18 kg/h po montażu.

❑ Ocena wypełniania wymogów ochrony środowiska przez zakłady szczególnie uciążliwe

„Lista wojewódzka” dla województwa lubelskiego straciła aktualność w związku z wprowadzonym w dniu 1.01.1999 r. nowym podziałem administracyjnym kraju, zmianami dokonanymi w zakładach, a także wejściem w życie w 1998 r. nowych aktów wykonawczych do ustawy z dnia 31 stycznia 1980 r. o ochronie i kształtowaniu środowiska.

Biorąc jednak pod uwagę specyfikę zakładów z „listy”, ich oddziaływanie na środowisko oraz sposób wywiązywania się z nałożonych obowiązków, WIOŚ w 1999 r. sprawował w dalszym ciągu wzmożony nadzór inspekcyjny, uznając je za szczególnie szkodliwe w skali województwa.

Łącznie przeprowadzono 23 szczegółowe, kompleksowe kontrole.

W wyniku stwierdzonych nieprawidłowości i uchybień, celem wymuszenia działań proekologicznych wydano 18 zarządzeń pokontrolnych.

Ponadto, po kontroli „LEONARD” S.C. w Warszawie Z-d produkcyjny w Zagłobie skierowano wystąpienie do Wojewody Lubelskiego w sprawie zajęcia stanowiska przed wydaniem zakładowi decyzji z art. 28 pkt. 2 ustawy Prawo wodne o jego unieruchomieniu.

Za nieprzestrzeganie wymogów ochrony środowiska, stwierdzone wykonanymi w czasie kontroli badaniami i pomiarami, 6 zakładom wymierzono kary pieniężne, w tym

- 3 zakładom zakresie ponadnormatywnej emisji zanieczyszczeń do powietrza oraz
  - 3 zakładom zakresie odprowadzania do wód ścieków nie odpowiadających wymaganym normom.
- Łączna kwota naliczonych kar wyniosła 17457,45 zł, w tym:
- za odprowadzanie ścieków – 5243,30 zł,
  - za emisję zanieczyszczeń do powietrza – 12214,15 zł

Zadania proekologiczne w 1999 r. w sposób zadowalający realizowały:

– Elektrociepłownia Lublin – Wrotków Sp. z o.o. w Lublinie

Za kotłem WP-120 Nr 4 zakończyła montaż filtra tkaninowego typu 236 UDR 6/400 TU TBR-A oraz instalacji odsiarczania spalin metodą suchą. W okresie kwiecień–wrzesień 1999 r. przeprowadziła remont kapitalny kotła WP-120 nr 4. Dokonano wymiany powierzchni ogrzewalnej kotła.

– **Cukrownia „Lublin” S.A.** w Lublinie w zakresie emisji zanieczyszczeń do powietrza zadania realizowała energicznie, zaś w zakresie występowania odorów problem nie jest rozwiązany.

W 1999 r. zakończono inwestycję budowy 2 kotłów gazowych, każdy o mocy 24 MW.

Ok. 90% ziemi spławiakowej zostało zagospodarowane na wypełnienie nie używanego odstojnika – co znacznie złagodzi problem odorów w roku 2000.

Ze znacznym opóźnieniem zadania proekologiczne realizowały:

– Fabryka Łożysk Tocznych KRAŚNIK S.A. w Kraśniku

Oddała do użytku prasę do odwadniania osadów pościekowych typu PFK - 630. Prasa odwadnia ok. 2,5 m³ osadów w ciągu cyklu /4 godz./ . Drugą prasę filtracyjną typu PFK - 800 oddano do eksploatacji w styczniu 1999 r. Prasa odwadnia 900 kg osadu/cykl.

Opracowano dokumentację techniczną dla nowego wysypiska gminno-miejsko-przemysłowego.

– Kopalnia Węgla Kamiennego „BOGDANKA” S.A.

W 1999 r. wykorzystano 80% odpadów (skała płonna) powstających w procesie wydobywania węgla. Pozostała ilość kierowana jest na zwalowisko.

Z ogólnej ilości wykorzystanych odpadów 2,0% przeznaczono do produkcji klinkieru, 88% do rekultywacji wyrobisk poeksploatacyjnych, 6,0% do utwardzania dróg i placów, a 4,0% skierowano do Cementowni „Chełm”.

Prowadzona jest systematyczna rekultywacja zwalowiska przez firmę „KOBO” Sp. z o.o. przy udziale Akademii Rolniczej w Lublinie. Prace rekultywacyjne prowadzone są na powierzchni 1 ha. Rekultywacja polega na wykorzystaniu osadów ściekowych i wysiewie traw.

– „KOBO” Sp. z o.o. w Bogdance

Brak konkretnych działań w zakresie nadmiernej emisji zanieczyszczeń z ciepłowni. Spółka zleciła firmie ELSAMPROJEKT Polska Sp. z o.o. w Warszawie wykonanie niezależnej opinii o opłacalności inwestycji polegającej na modernizacji kotłowni na elektrociepłownię.

– Cukrownia „GARBÓW” S.A. w Garbowie

Nie podjęto działań w kierunku budowy oczyszczalni ścieków przemysłowych. Zakład posiada dwa stawy o łącznej powierzchni ok. 20 ha do gromadzenia i samooczyszczania ścieków przemysłowych.

W zakresie nadmiernej emisji zakład nie wykonał instalacji do redukcji zanieczyszczeń gazowych.

– „AGROS MILEJÓW” Sp. z o.o. w Milejowie

Od 30 czerwca 1998 r. ścieki kierowane są do nowej mechaniczno-biologicznej oczyszczalni ścieków zrealizowanej w ramach Spółki Wodno-Ściekowej.

– Elektrociepłownia „GIGA” Sp. z o.o. w Świdniku

Prowadzi działania modernizacyjne w kierunku optymalizacji pracy kotłów.

– „EDA” SA w upadłości w Poniatowej

Na terenie zakładu w wyniku jego restrukturyzacji prowadzi działalność ok.10 podmiotów gospodarczych.

Dotychczasową produkcję „EDA” przejął **Zakład Produkcji Rynkowej Sp. z o.o.**

Właścicielem kotłowni jest **ENERGOPON Sp. z o.o.**, który sprzedaje energię cieplną podmiotom zlokalizowanym na tym terenie.

Budowane przez EDĘ składowisko odpadów przemysłowych zostało przejęte za długi w dniu 2.11.1999 r. przez Burmistrza Miasta i Gminy Poniatowa jako obecnego właściciela.

Wysypisko eksploatowane jest przez Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Poniatowej, a współużytkuje Lubelska Agencja Ochrony Środowiska w Lublinie.

Zakłady, które nie podjęły żadnych działań proekologicznych i wobec których dokonano oceny negatywnej to:

– „PZL-ŚWIDNIK” S.A. w Świdniku

Od 1997 r. nie prowadzono inwestycji proekologicznych. Modernizację oczyszczalni chemicznej przesunięto na dalsze lata.

– „LEONARD” S.C. A. Walczak, D. P. Kamiński w Warszawie – Zakład w Zagłobie -

Głównym problemem związanym z funkcjonowaniem tego obiektu jest odprowadzanie ścieków o wysokim ładunku zanieczyszczeń w okresie kampanii przerobu jabłek, co powoduje zagrożenie dla wód rzeki Wrzelówki oraz zasilanych przez nią zbiorników wodnych w Szczekarkowie i Wilkowie.

Zakładowa mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków nie zabezpiecza wód odbornika przed zanieczyszczeniem.

Wyniki pobranych prób wody z rzeki Wrzelówki potwierdzają negatywny wpływ ścieków na odbornik. Zakład nie podejmuje działań w kierunku rozwiązania tego problemu.

W zakładzie istnieje skomplikowany stan formalno- prawny. Dotyczy on przekształcania się Spółki z o.o. w Spółkę Cywilną i odwrotnie.

Z dniem 1998-07-17 w Zakładzie w Zagłobie wznowiła działalność Spółka Cywilna, która funkcjonuje do dnia dzisiejszego.

WIOŚ Lublin w ramach działań pokontrolnych wystąpił do WOS UW w Lublinie o cofnięcie pozwolenia wodno-prawnego na odprowadzanie ścieków. Ponadto, skierowano wystąpienie do Wojewody Lubelskiego w sprawie wydania opinii przed wydaniem decyzji dotyczącej unieruchomienia zakładu.

– „OSMOFROST” Sp. z o.o. w Osmolicach

Zakład odprowadza niedostatecznie oczyszczone ścieki do wód rzeki Bystrzycy. Przerwano budowę oczyszczalni. Zakład buduje nową kotłownię gazową.

– **ODLEWNIA ŻELIWA Sp. z o.o. w LUBLINIE**
Zakład z dniem 1 grudnia 1999 r. został posta-
wiony w stan likwidacji.

Od 1994r. nie przeznaczał środków finansowych
na inwestycje ekologiczne.

– **Masa upadłości GARBARNI „LUBARTÓW”
SA w LUBARTOWIE**

Postanowieniem Sądu Rejonowego w Lublinie
z 17 września 1998 r. ogłoszono upadłość Garbarni.
W dniu 20 października 1998 r. Masa upadłości za-
kończyła działalność produkcyjną. Syndyk w piśmie
skierowanym do WIOŚ i WIOŚ poinformował, że
obiekt nie korzysta ze środowiska, tj. nie emituje
zanieczyszczeń do powietrza, nie korzysta z wody
powierzchniowej i nie odprowadza ścieków garbar-
skich.

Kontrola przeprowadzona w dniu 2 października
1998 r. wykazała, że zakład nie prowadzi produkcji.

Analizując uzyskane podczas kontroli dane do-
tyczące wielkości emitowanych przez zakłady zanie-
czyszczeń należy stwierdzić, że w 1999 r. w porów-
naniu do 1998 r. nastąpił wyraźny spadek wielkości
emitowanych zanieczyszczeń do powietrza – pyło-
wych o ok. 27% natomiast gazowych o około 8%.

Spowodowane jest to głównie ograniczeniami
produkcji, realizacją w niewielkim zakresie zadań
inwestycyjnych oraz stosowaniem paliwa lepszej
jakości.

W 1999 r. nastąpił wyraźny spadek, o 26%
w stosunku do roku ubiegłego, ilości ścieków od-
prowadzanych do wód.

Spadek ten spowodowany jest głównie ograni-
czeniem poboru wody w zakładach przemysłowych
(spadek produkcji) i miastach.

Natomiast w zakresie wytwarzanych odpadów
w 1999 r. stwierdzono wzrost ich ilości.

□ Ocena wypełniania przez inwestorów wymagań ochrony środowiska – inwestycje

Do ustalania listy podmiotów przeznaczonych
do kontroli wykorzystano informacje nadsyłane do
WIOŚ o zakończeniu inwestycji i zamiarze przystą-
pienia do użytkowania zgodnie z obowiązkiem wy-
nikającym z art.56 Prawa Budowlanego. Listę tę uzu-
pełniano o podmioty realizujące inwestycje proeko-
logiczne.

Realizując niniejszy cel w 1999 r. przeprowadzo-
no 33 kontrole.

W wyniku kontroli ustalono między innymi:

- **Cukrownia „Lublin” S.A. w Lublinie** zakończy-
ła II etap rozbudowy kotłowni gazowej,
- **RURGAZ Sp. z o.o. w Kolonii Prawiedniki**
zakończyła realizację hali produkcyjnej wraz
z obiektami ochrony środowiska.

– **Polski Koncern Naftowy S.A. Oddział w Lu-
blinie** zakończył budowę Stacji Benzynowej
CPN w Lublinie.

– **Składowisko odpadów niebezpiecznych w
Poniatowej**, oddane do użytku w październiku
1999 r. eksploatowane jest przez Przedsiębior-
stwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Po-
niatowej i Lubelską Agencję Ochrony Środowi-
ska S.A. w Lublinie.

– **Gminne wysypisko odpadów komunalnych
w m. Niedźwiadka dla gminy Stanin** wybudo-
wano i oddano do eksploatacji,

– **Cementownia „REJOWIEC” S.A.** zainstalowa-
ła 2 instalacje urządzeń odpylających,

– **Spółka Wodno-Ściekowa w Korolówce** zakoń-
czyła budowę oczyszczalni mechaniczno-biolo-
gicznej w miejscowości Korolówka.

– **Nadbużańskie Zakłady Przemysłu Skórzane-
go „POLESIE” S.A. we Włodawie** prowadzą
prace związane z rozbudową chemicznej oczysz-
czalni ścieków.

W żadnej ze skontrolowanych inwestycji WIOŚ
nie zgłaszał sprzeciwu co do oddania jej do eksplo-
atacji.

□ Ograniczenie zanieczyszczeń emitowanych do powietrza ze źródeł technologicznych oraz energetycznych

W 1999 r. w ramach ograniczenia emisji zanie-
czyszczeń przeprowadzono 304 kontrole w 277 za-
kładach.

Stwierdzone podczas kontroli naruszenia wyma-
gań ochrony środowiska w zakresie ochrony powie-
trza były podstawą wydanych zarządzeń pokontrol-
nych dotyczących głównie:

- przestrzegania ustalonych warunków wpro-
wadzenia zanieczyszczeń do powietrza,
- przeprowadzania okresowych pomiarów wielko-
ści emitowanych stężeń zanieczyszczeń,
- uzyskania decyzji ustalającej warunki wpro-
wadzenia zanieczyszczeń do powietrza,
- prowadzenia ewidencji zawierającej wykaz ro-
dzajów i ilości zanieczyszczeń
wprowadzanych do powietrza,
- realizacji opłat z tytułu wprowadzania zanie-
czyszczeń pyłowo-gazowych do powietrza,
- utrzymania i eksploatacji źródeł emisji oraz urzą-
dzeń ochrony powietrza,
- prawidłowości prowadzenia procesów spalania
oraz procesów technologicznych,
- parametrów stosowanego paliwa w stosunku do
określonych w decyzji o dopuszczalnej emisji,
- podejmowania działań techniczno-organizacyj-
nych w celu ograniczenia emisji,

- braku króćców umożliwiających dokonanie pomiarów emisji.

W grupie skontrolowanych obiektów dla ograniczenia emisji substancji zanieczyszczających powietrze prowadzono następujące działania:

1. Zmianę stosowanych paliw stałych na paliwa płynne i gazowe

- **Lubelskie Zakłady Drobiarskie „LUBDROB” S.A. w Lublinie** w miejsce dwóch kotłów węglowych P-2 zamontowały dwa kotły parowe Viessmanna o łącznej mocy 3,14 MW wyposażone w palniki olejowo-gazowe.
- **Huta Szkła Gospodarczego „ODRODZENIE” Tadeusz Wrześniak w Parczewie** wyłączyła z eksploatacji gazogeneratory do wytwarzania gazu „czadnicowego” z węgla kamiennego i zastosowała do opalania wanien szklarskich gaz płynny propan-butan.
- **Spółdzielnia Mieszkaniowa w Tomaszowie Lubelskim** oddała do eksploatacji dwie kotłownie gazowe o łącznej wydajności 6,73 MWt, co umożliwiło wyłączenie dwu kotłowni węglowych, w tym jednej eksploatowanej bez urządzeń odpylających.
- **Cukrownia LUBLIN S.A. w Lublinie** zainstalowała dwa kotły gazowe typu Omnicall-Babcock DDHS 16, każdy o mocy 24 MW. Spowoduje to wyłączenie z eksploatacji kotła Ferrum oraz zaprzestanie użytkowania pozostałych kotłów węglowych w okresie pokampanijnym.

2. Zmniejszenie ilości spalonego węgla w jednostkach organizacyjnych mających decydujący udział w wielkości wprowadzanych zanieczyszczeń do powietrza

3. Stosowanie paliwa o lepszych parametrach jakościowych

Mniejsze zużycie paliwa obserwuje się niemal we wszystkich skontrolowanych jednostkach co związane jest z obniżeniem poziomu produkcji oraz stosowaniem paliw lepszej jakości, zmianą jego rodzaju bądź ograniczeniem pracy źródeł emisji.

Przykładowo w **SCO-PAK – Spółka z o.o. w Chełmie** ograniczenie emisji nastąpiło w wyniku spalania oleju opałowego o trzykrotnie niższej zawartości siarki, a w Samodzielnym Publicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej w Kraśniku została wyłączona z eksploatacji kotłownia węglowa (dwa kotły SR-25-034) pracująca na potrzeby pralni. Usługi pralnicze zlecono innej jednostce.

4. Modernizację i wymianę kotłów oraz urządzeń ochrony powietrza

- **Cementownia „Chełm” S.A. w Chełmie** zmodernizowała układ odpylający chłodnika rusztowego pieca obrotowego Nr 9 - zainstalowano odpylacz tkaninowy.
- **Elektrociepłownia Lublin-Wrotków Spółka z o.o. w Lublinie** za kotłem WP-120 Nr 4 zainstalowano filtr workowy, który zastąpił elektrofiltr.
- **Cementownia „REJOWIEC” S.A.** w suszarni węgla zainstalowała nowy zespół odpylający - filtr tkaninowy.
- **Zakład Energetyki Ciepłej w Biłgoraju** za dwoma kotłami wymienił urządzenia odpylające. Ograniczono pracę kotłowni w sezonie letnim.

5. Budowę instalacji do redukcji zanieczyszczeń gazowych i pyłowych

- **Przedsiębiorstwo Produkcji Materiałów Budowlanych NIEMCE S.A. w Niemcach** wykonało instalację odsiarczania spalin metodą amoniakalną półsuchą dla 2 kotłów OR-5 w układzie przełączalnym. Osiągana skuteczność pracy instalacji w zakresie redukcji SO₂ – 65%, NO₂ – 23% i pyłu – 81%.
- **Cementownia „REJOWIEC” S.A.** zamontowała nowy zespół odpylający suszarni węgla – filtr tkaninowy o skuteczności eksploatacyjnej 99,98%.

6. Modernizację procesów technologicznych

- **Cementownia „Chełm” S.A. w Chełmie** zakończyła budowę nowego obiektu „CHEŁM III”, w którym produkcja klinkieru prowadzona będzie metodą „suchą”.
Po jego uruchomieniu nastąpiło wyłączenie 2 pieców Nr 11 i 12 produkcji klinkieru metodą „mokrą” w Zakładzie „CHEŁM II”.
- Ponadto przeprowadzona została kompleksowa modernizacja hali klinkieru.
- **Zakłady Azotowe „PUŁAWY” S. A. w Puławach** zakończyły budowę instalacji do przesyłu gazów odpadowych z Wydziału Cykloheksanu do Elektrociepłowni celem spalania. Szacuje się, że efektem pracy instalacji jest ograniczenie wielkości emisji węglowodorów o 300 Mg/r. i tlenku węgla o 300 Mg/r.
- **Cementownia „REJOWIEC” S.A.** w miejsce przestarzałej pakowaczki nr 2 zainstalowała nową wyposażoną w filtr tkaninowy o skuteczności eksploatacyjnej 99,94%.
- **Przedsiębiorstwo Robót Drogowo-Mostowych Sp. z o.o. w Hrubieszowie** zastąpiło otaczarkę kruszywa SOKP-25 nową, niemieckiej firmy AMMANN. Pozwoli to na ograniczenie emisji zanieczyszczeń na skutek mniejszego zużycia oleju opałowego i wyposażenia nowej otaczarki w filtr workowy.

❑ **Eliminacja odprowadzania do jezior i zbiorników zaporowych nieoczyszczonych lub niedostatecznie oczyszczonych ścieków**

Realizując ten cel w 1999 r. przeprowadzono kontrole ośrodków wczasowych zlokalizowanych nad jeziorami Pojezierza Łęczyńsko-Włodawskiego, nad jeziorem Gumienek, zalewem w Janowie Lubelskim i zalewem w Kluczkowicach.

Ponadto kontrolami objęto zakłady znajdujące się w zlewni rzeki Bystrzycy, powyżej zalewu Zemborzyckiego. Skontrolowano również Browar zlokalizowany w rejonie źródłiska zasilającego zalew w Janowie Lubelskim.

Ogółem przeprowadzono 20 kontroli w 12 ośrodkach wypoczynkowych nad jeziorami:

- nad jeziorem Krasne – 2
- nad jeziorem Piaseczno – 2
- nad jeziorem Gumienek – 1
- nad zalewem w Kluczkowicach – 1
- nad zalewem w Janowie Lubelskim – 4
- nad jeziorem Białym – 2

Nadal nie stwierdza się zdecydowanej poprawy w zakresie skanalizowania terenów ośrodków wypoczynkowych i oczyszczania ścieków.

W większości z nich ścieki gromadzone są w zbiornikach bezodpływowych i wywożone taborem asenizacyjnym do najbliższych oczyszczalni ścieków komunalnych: w Ludwinie (rejon pojezierza) i Janowie Lubelskim oraz oczyszczalni ZPOW w Kluczkowicach.

Jedynie nad Jeziorem Białym ścieki z ośrodków wypoczynkowych kierowane są systemem kanalizacji na oczyszczalnię Spółki Wodno-Ściekowej Jezioro Białe-Glinki.

W Kaniwoli, w pobliżu jeziora Piaseczno, na ukończeniu jest gminna oczyszczalnia ścieków, w oparciu o którą planuje się skanalizowanie części terenów przyległych do najbardziej popularnego w tej części pojezierza, jeziora Piaseczno. Do oczyszczalni zostaną skierowane ścieki ze wszystkich ośrodków wczasowych i domków letniskowych zlokalizowanych nad jeziorem, oprócz tych, które położone są po jego zachodniej stronie. Oddanie oczyszczalni do eksploatacji przewidziano w I kwartale 2000 r.

Oczyszczalnie ścieków posiadają tylko dwa ośrodki, tj. „WOKS”- Ośrodek Wypoczynkowy „Krasne” nad jeziorem Krasne i PKP-Ośrodek Wypoczynkowy w Jedlance nad jeziorem Gumienek.

Ośrodki wypoczynkowe nad zalewem w Janowie Lubelskim podobnie jak opisane wyżej nie są skanalizowane.

Znacznej poprawie uległa gospodarka odpadami na terenach przyległych do jezior. Oddanie do eksploatacji wysypisk odpadów komunalnych w m. Ludwin i Łęczna przyczyniło się do wyeliminowania w dużym stopniu przypadków występowania „dzikich” wysypisk odpadów na tych obszarach.

Uchybienia stwierdzone podczas kontroli ośrodków dotyczyły głównie:

- zaniedbań w zakresie eksploatacji obiektów gospodarki wodno-ściekowej,
- braku rejestrów ilości pobieranej wody, powstających ścieków i odpadów,
- braku umów o wywóz nieczystości stałych i płynnych z uprawnionymi do tego podmiotami (Jedlanka, Kluczkowice).

Kontrole przeprowadzone w zakładach zlokalizowanych w zlewni rzeki Bystrzycy, powyżej zalewu Zemborzyckiego wykazały między innymi:

- nadal nie została zakończona modernizacja oczyszczalni ścieków w **„Osmofrost” Sp. z o.o. w Osmolicach**,
- zakończono rozbudowę i modernizację **komunalnej oczyszczalni w Bełżycach**. Ścieki odprowadzane do odbiornika zawierają ponadnormatywne ilości związków biogenych. Problemem pozostaje gospodarka osadowa na oczyszczalni. Zakład opracowuje strategię zagospodarowania i utylizacji osadów ściekowych.
- **„NOVA-FRUCT” Sp. z o.o. w Krężnicy Okrągłej** odprowadza ścieki poprzez niewystarczające urządzenia oczyszczające, które są własnością **SAMTOP Sp. z o.o. w Krężnicy Okrągłej**. Spółka jest obciążana karami w trybie art.130 ustawy Prawo Wodne.
- **OSM Bychawa** odprowadzała awaryjnie serwatkę do wód rzeki Kosarzewki, za co nałożono mandat karny i naliczono karę dobową dla zakładu. W dniu kontroli zlikwidowano możliwość awaryjnych zrzutów serwatki do rzeki.
- **Bychawskie Przedsiębiorstwo Komunalne** nie dotrzymuje warunków pozwolenia wodno-prawnego w zakresie zawartości związków biogenych w odprowadzanych ściekach.

❑ **Ochrona zasobów wodnych stanowiących źródło zaspokajania ludzi w wodę do picia**

Realizując ten cykl przeprowadzono kontrole w zakładach komunalnych i urzędach gmin eksploatujących ujęcia wód podziemnych zaopatrujące ludność w wodę i ujęcia zakładowe, z których woda pobierana jest między innymi na cele socjalne.

Kontrole dotyczyły w szczególności:

- zabezpieczenia zasobów wody podziemnej przed zanieczyszczeniem,

- określenia stanu techniczno-sanitarnego urządzeń ujęć,
- przestrzegania warunków określonych w pozwoleniach wodno-prawnych na pobór wody oraz eksploatację urządzeń, w tym przestrzegania przepisów dotyczących racjonalnego gospodarowania wodą, zwłaszcza określenia wielkości poboru wody.

Przeważająca ilość kontrolowanych ujęć komunalnych spełnia podstawowe wymogi dotyczące stanu technicznego i sanitarnego. Ujęcia utrzymane są w należyтым stanie techniczno-eksploatacyjnym. Użytkownicy obiektów nie przekraczają maksymalnych dopuszczalnych ilości pobieranej wody określonych w pozwoleniach wodno-prawnych.

Problem związany z ochroną zasobów wodnych stanowiących źródło zaopatrzenia w wodę do picia występuje w **MPGK Sp. z o.o. w Chełmie w ujęciu „Bariera”**.

Woda pobierana jest na cele komunalne dla miasta Chełma oraz celem odwodnienia kopalni kredy Cementowni „Chełm” w Chełmie.

W obszarze zasobowym ujęcia „Bariera” znajdują się ogniska zanieczyszczeń, z których najważniejszym jest zdeponowany na skarpie kopalni kredy Cementowni w odl. 30-50 m od studni nr 11-15 gruz cegły magnezytowo-chromitowej będącej źródłem chromu Cr⁺⁶.

W związku z tym prowadzone są systematyczne kontrole jakości wody pod względem zawartości chromu. Ze względu na okresowe przekroczenie norm dopuszczalnych woda z tych studni jest spompowywana do rowu Słyszówka.

Inne nieprawidłowości wykazane w trakcie kontroli podmiotów gospodarczych dotyczyły głównie nieuregulowanego stanu formalnoprawnego w zakresie poboru wody i eksploatacji ujęcia. Stan taki stwierdzono między innymi w MPGK Chełm - ujęcie „Trubaków, „LEONARD” S.C. w Warszawie - Zakładzie w Zagłobie, Zakładzie Przetwórstwa Mięsa „MATTHIAS” w Modliborzycach, Spółdzielni Transportu i Usług w Rykach, PLAST-FORM Sp. z o.o. Wydział Produkcyjny w Nowym Krępcu, Zakładzie Gospodarki Wodno-Ściekowej w Żółkiewce.

Uchybienia dotyczyły również braku opomiarowania pobieranej wody, braku oznakowania i właściwego utrzymania strefy ochrony bezpośredniej, co zostało stwierdzone między innymi w „CERSANIT” S.A. Krasnystaw -Borek, Cukrowni „Krasnystaw”, „Agrofarm-Kulczyn” Sp. z o.o., ZPD Zawadówka. W wyniku wydanych zarządzeń pokontrolnych uchybienia zostały zlikwidowane.

Przykładem zakładów kontrolowanych w 1999 r., a prowadzących gospodarkę zasobami wód podziemnych w sposób zadawalający są:

- Bialskie Wodociągi i Kanalizacja „WOD-KAN” Spółka z o.o. w Białej Podlaskiej
- Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Spółka z o.o. w Terespolu,
- Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Spółka z o.o. w Biłgoraju,
- Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Spółka z o.o. w Tomaszowie Lubelskim,
- Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Spółka z o.o. w Zamościu.

□ Ocena prawidłowości postępowania z odpadami, w tym niebezpiecznymi

W 1999 r. przeprowadzono 660 kontroli gospodarki odpadami w zakładach przemysłowych, w tym 386 kontroli gospodarki odpadami niebezpiecznymi w 374 zakładach przemysłowych. Prowadzone kontrole w zakresie gospodarki odpadami połączone były z kontrolami miejsc gromadzenia odpadów i składowisk odpadów.

W ramach działań pokontrolnych wydano 486 zarządzeń pokontrolnych i 2 decyzje administracyjne na podstawie art. 20 i 2 decyzje administracyjne na podstawie art. 24 ustawy o odpadach.

We wszystkich kontrolowanych zakładach zwracano szczególną uwagę na przestrzeganie ustawy o odpadach, posiadanie przez zakłady decyzji na wytwarzanie odpadów.

Największe ilości odpadów powstają w przemyśle: wydobywczym, cukrowniczym, spożywczym, energetycznym, metalurgicznym, naprawczo-transportowym, lecznictwie.

Są to:

- odpady górnicze,
- odpady z przemysłu cukrowniczego z oczyszczania i mycia buraków, wysłodki, wapno defekosaturacyjne,
- odpady z przygotowania i przetwórstwa produktów spożywczych pochodzenia zwierzęcego,
- żużle i popioły,
- odpady z odlewnictwa żelaza,
- oleje smarowe,
- odpady farb i lakierów,
- odpady z działalności medycznej i weterynaryjnej.

Głównymi producentami odpadów niebezpiecznych są duże zakłady przemysłowe zlokalizowane w największych miastach województwa.

Są to między innymi: SIPMA S.A. w Lublinie, Daewoo Motor Polska Sp. Z o.o. w Lublinie, Odlewnia w Lublinie S.A., Fabryka Łożysk Toczących w Kraśniku, PZL Świdnik w Świdniku, Zakłady Azotowe „PUŁAWY” w Puławach, Kopalnia Węgla Kamiennego „Bogdanka” S.A. w Bogdancu, „CERSANIT” S.A. w Krasnymstawie, Cukrownia „KRASNYSTAW” S.A. w Siennicy Nadolnej, PPKS Zamość, „SIP-MOT”

Zamość, Bielskie Fabryki Mebli S.A. w Białej Podlaskiej, Spółdzielnia Mleczarska w Łukowie, Łukowskie Zakłady Mechanizacji Budownictwa „ZREMB” w Łukowie.

Wszystkie wymienione zakłady posiadają zezwolenia na wytwarzanie odpadów, ustalone warunki postępowania z odpadami niebezpiecznymi. Prowadzą ewidencję w sposób określony ustawą. Odpady odbierane są przez wyspecjalizowane firmy do zagospodarowania bądź utylizacji.

Grupą odpadów niebezpiecznych występującą we wszystkich większych zakładach są odpadowe oleje. Przepracowane oleje na ogół gromadzone są w zakładach w prawidłowy sposób, po czym przekazywane są do utylizacji w rafinerii.

Następną powszechnie występującą grupą odpadów niebezpiecznych są źródła światła zawierające rtęć. Podczas kontroli stwierdzano niejednokrotnie nieprawidłowe postępowanie z tymi odpadami. W wyniku podjętych działań obligowano zakłady do selektywnego gromadzenia świetlówek i przekazywania ich zawartości do utylizacji.

Zakładem, który zajmuje się przetwórstwem i utylizacją zużytych lamp fluorescencyjnych i wyładowczych oraz innych urządzeń zawierających rtęć, objętych kontrolą w 1999 r., jest Sp. z o.o. w Warszawie „MAYA” – Oddział w Międzyzrzeczu Podlaskim.

W 1999 r. przeprowadzono kontrole mogilników oraz zakładów, które w ramach swojej działalności prowadzą dystrybucję środków ochrony roślin (ś.o.r.) i środków chemicznych.

Przedstawiciel WIOŚ Lublin brał udział w komisji nadzorującej opróżnianie mogilników i wywożenie ich zawartości do utylizacji.

Należy stwierdzić, że duże zakłady na ogół prowadzą prawidłową gospodarkę odpadami niebezpiecznymi, posiadają decyzje na wytwarzanie odpadów niebezpiecznych oraz uzgodniony sposób postępowania z odpadami innymi niż niebezpieczne, prowadzą ewidencję wytwarzanych odpadów.

Wydawane zarządzenia pokontrolne kierowane były głównie do małych zakładów, które bardzo często nie znają ustawy o odpadach. Zobowiązania dotyczyły głównie:

- prowadzenia przez wytwórcę i odbiorcę odpadów, jakościowej i ilościowej ewidencji zgodnie z przyjętą klasyfikacją odpadów oraz listą odpadów niebezpiecznych,
- uregulowania stanu formalno-prawnego, tj. zezwolenia na wytwarzanie odpadów, w tym niebezpiecznych,
- prawidłowego gromadzenia odpadów w miejscu ich powstawania,
- uzgodnienia miejsca i warunków gromadzenia odpadów przeznaczonych do wykorzystania lub unieszkodliwiania,

- właściwego docelowego sposobu postępowania z odpadami, w tym składowania,
- prawidłowego sposobu wykorzystania odpadów przemysłowych,
- selektywnego gromadzenia odpadów,
- odpowiedniego zabezpieczenia przeterminowanych środków ochrony roślin składowanych w magazynach Gminnych Spółdzielni,
- informowania nabywców środków ochrony roślin o konieczności prowadzenia właściwej gospodarki opakowaniami po ś.o.r.,
- przeprowadzenia rekultywacji gruntu zanieczyszczonego substancjami ropopochodnymi,
- uiszczania opłat za odpady umieszczane na składowisku.

W 1999 r. przeprowadzono ogółem 110 kontroli, w tym: 12 składowisk odpadów przemysłowych i 98 wysypisk odpadów komunalnych.

Stwierdzono nieprawidłowości w zakresie eksploatacji wysypisk komunalnych, szczególnie gminnych. Dużym problemem jest gospodarka odciekami z wysypisk, brak sprzętu do eksploatacji oraz stałej obsługi.

W 1999 r. realizowano 2 cykle kontrolne dot. odpadów:

1. „Przestrzeganie wymogów decyzji Głównego Inspektora Ochrony Środowiska na import odzieży używanej wstępnie sortowanej”.
2. „Przestrzeganie wymagań ochrony środowiska przez użytkowników instalacji do termicznego przekształcania odpadów pochodzenia medycznego”.

Ad. 1

Realizując ten temat, kontrolą objęto 5 jednostek posiadających decyzje GIOŚ zezwalające na import odzieży używanej wstępnie sortowanej. Celem kontroli było sprawdzenie przestrzegania wszystkich ustaleń zawartych w decyzji.

Kontrole prowadzone były z udziałem przedstawicieli Wojewódzkiej Stacji Sanitarно-Epidemiologicznej.

Spośród 5 skontrolowanych hurtowni, w 4 nie wystąpiły żadne uchybienia.

W jednej z hurtowni stwierdzono zaleganie odzieży nieprzydatnej do użytku, powstałej w wyniku działalności prowadzonej w latach 1997-1998. Ponadto wśród odzieży sprowadzanej były domieszki odzieży porwanej, zabawek pluszowych i galanterii skórzanej – co jest nie zgodne z warunkami decyzji GIOŚ.

Zarządzeniami pokontrolnymi zobowiązano właścicieli hurtowni do usunięcia występujących nieprawidłowości. Ponowna kontrola wykazała zaleganie kilkunastu ton zużytej odzieży. W związku z powyższym wszczęto postępowanie w sprawie wy-

mierzenia przedsiębiorstwu dobowej kary pieniężnej za składowanie odpadów w miejscu na ten cel nie przeznaczonym oraz niezgodnie z wymogami ochrony środowiska.

Ad. 2

Źródłem powstawania odpadów medycznych na terenie woj. lubelskiego są 32 szpitale, jeden oddział chirurgii szczękowej, sanatoria kardiologiczne w Nałęczowie, sanatorium przeciwgruźlicze w Poniatowej oraz przychodnie rejonowe i prywatne gabinety lekarskie.

Odpady medyczne utylizowane są w 7 spalarniach (będących przedmiotem kontroli w ramach powyższego cyklu) oraz tzw. „spalarkach” – piecach przystosowanych do spalania odpadów medycznych, jednak bez urządzeń ochrony atmosfery.

Wszystkie spalarnie odpadów szpitalnych funkcjonujące na terenie województwa lubelskiego objęte zostały kontrolą. Są to:

- Spalarnia Odpadów Szpitalnych przy PSK nr 4 w Lublinie,
- Spalarnia Publicznego Szpitala Wojewódzkiego im. Papieża Jana Pawła II w Zamościu,
- Spalarnia Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego w Białej Podlaskiej,
- Spalarnia Zespołu Opieki Zdrowotnej w Radzynie Podlaskim,
- Spalarnia Samodzielnego Publicznego Zespołu Opieki Zdrowotnej w Biłgoraju,
- Spalarnia Samodzielnego Publicznego Zespołu Opieki Zdrowotnej w Hrubieszowie,
- Spalarnia Samodzielnego Publicznego Zespołu Opieki Zdrowotnej w Tomaszowie Lubelskim.

Z przeprowadzonego bilansu wynika, że w 1998 roku w urządzeniach do termicznego przekształcania odpadów unieszkodliwiono 1151,2 Mg odpadów medycznych, w wyniku czego powstało 124 Mg odpadów poprocesowych.

W wyniku przeprowadzonych kontroli w dwóch jednostkach stwierdzono nie uregulowany stan formalno-prawny w zakresie gospodarki odpadami niebezpiecznymi. Kilka jednostek nie prowadziło obowiązkowych pomiarów stężeń zanieczyszczeń wprowadzanych do powietrza.

Kontrolne pomiary emisji wykazały w jednym przypadku przekroczenie stężenia tlenku węgla.

W efekcie wydano 7 zarządzeń pokontrolnych zobowiązujących właścicieli spalarni do usunięcia uchybień stwierdzonych w czasie kontroli.

W wystąpieniu do Wojewody Lubelskiego wnioskowano o ustalenie nowych warunków wprowadzania zanieczyszczeń do powietrza dla jednej spalarni.

W kontrolowanych jednostkach nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie usuwania odpadów

poprocesowych. Odpady te utylizowane są w Cementowni Rejowiec, bądź scalane w bloczki betonowe, które składowane są w wydzielonych miejscach wysypisk odpadów komunalnych po uzyskaniu wymaganych uzgodnień.

Według definicji podanej w programie cyklu kontrolnego, spalarki w SP ZOZ Hrubieszów, Biłgoraj i Tomaszów Lubelski nie spełniają wymogów instalacji do termicznego przekształcania odpadów medycznych.

❑ **Ograniczenie uciążliwości związanych z ponadnormatywną emisją hałasu**

W 1999 r. na terenie województwa lubelskiego, w zakresie ochrony przed hałasem przeprowadzono 82 kontrole w 72 zakładach. Pomiary hałasu emitowanego do środowiska wykonano wokół 67 zakładów w 210 punktach pomiarowych.

Łącznie 24 zakłady przekraczały dopuszczalny poziom hałasu, w tym:

- 12 zakładów posiadających ustalone w drodze decyzji (Starosty, Prezydenta Miasta lub Wojewody) dopuszczalne natężenie dźwięku, z czego w porze dziennej 8 jednostek, w porze nocnej 7 jednostek,
- 12 zakładów przekraczało przewidywane dopuszczalne natężenie dźwięku ustalone w rozporządzeniu Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 13 maja 1998 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. Nr 66, poz. 436), z czego w porze dziennej 11 jednostek, w porze nocnej 2 jednostki,

Dopuszczalny poziom hałasu w środowisku określa się w zależności od przeznaczenia terenu oraz rodzaju źródła hałasu. W związku z tym obowiązujące przepisy ustalają dwie odrębne procedury postępowania dla zakładów:

- posiadających decyzję o dopuszczalnym poziomie hałasu – w przypadku naruszenia ustaleń tej decyzji zakładowi wymierza się karę pieniężną,
- nie posiadających decyzji o dopuszczalnym poziomie hałasu – w przypadku przekroczeń przewidywanego dopuszczalnego natężenia dźwięku określonego w rozporządzeniu Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 13 maja 1998 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. Nr 66, poz. 436), występuje się do właściwego organu (Starosty, Prezydenta Miasta lub Wojewody) o wydanie decyzji określającej dopuszczalny poziom hałasu.

W wyniku przeprowadzonych kontroli stwierdzono, że głównymi przyczynami naruszenia wymogów ochrony środowiska przed hałasem były:

- użytkowanie urządzeń nie posiadających wystarczających zabezpieczeń akustycznych,
- stosowanie „hałaśliwych” maszyn starego typu lub nieodpowiednich technologii produkcji,
- niewłaściwa lokalizacja źródeł hałasu na terenie zakładów w stosunku do otaczających zakład terenów,
- wykonywanie prac będących źródłem hałasu na otwartej przestrzeni, w pomieszczeniach przewoźniczych.

W 1999 r. za przekroczenie dopuszczalnego poziomu hałasu przenikającego do środowiska wymierzono 12 zakładom 19 kar łącznych na kwotę 128700 zł.

Ponadto wydano 24 decyzje ustalające karę dobową za nadmierną emisję hałasu.

W wysokości kar łącznych za przekraczanie dopuszczalnych norm hałasu dominujący udział ma kilka zakładów powodujących najwyższe przekroczenia. W 1999 r. zaobserwowano spadek wysokości kar w stosunku do lat 1997-98. Przyczyną było wyeliminowanie przekroczeń przez najbardziej uciążliwe zakłady. Jednak miejsce zakładów likwidujących przekroczenia zajmują nowo uruchamiane lub modernizowane jednostki emitujące ponadnormatywny hałas.

Zakładami najbardziej uciążliwymi w związku z ponadnormatywną emisją hałasu w 1999 r. były:

- POL-SKONE sp. z o.o. w Lublinie – przekroczenie dopuszczalnego poziomu hałasu wynosiło 25,9 dB,
- Zakład Tartaczny Janusza Barabasa w Krasnobrodzie – wielkość przekroczenia wynosiła 17,8 dB w porze dziennej,
- POL-SKONE Spółka z o.o. Zakład Produkcyjny Nr 3 w Biłgoraju – wielkość przekroczenia wynosiła 3,4 dB w porze dziennej i 16,6 dB w porze nocnej,
- Suszarnia Zboża Józefa Spustka w m. Księżpól – wielkość przekroczenia wynosiła 27,1 dB w porze dziennej,
- Cukrownia „KRASNYSTAW” S.A. w Siennicy Nadolnej – przekraczająca dopuszczalny poziom hałasu w porze dziennej o 3,5 dB i w porze nocnej o 12,5 dB,
- Zespół Młynów Sp. z o.o. w Chełmie ul. Trubakowska – przekroczenie dopuszczalnego poziomu dźwięku w porze nocnej wynosiło 13,5 dB (zakład nie posiadał decyzji o dopuszczalnej emisji hałasu),
- „SŁAW-POL” Zakład Masarsko-Wędliniarski Zdzisław Klebaniuk w Terespolu – przekroczenie przewidywanego dopuszczalnego poziomu hałasu wynosiło w dzień 6,5 dB, nocą 16,5 dB,

- Przedsiębiorstwo Produkcyjno, Handlowo-Usługowe „STYRPOLIN” s.c. w Janowie Podlaskim – przekroczenie przewidywanego dopuszczalnego poziomu hałasu wynosiło w dzień 8,4 dB,
- Spółdzielnia Inwalidów Szczecinarsko-Szczotkarska w Międzyrzecu Podlaskim – przekroczenie przewidywanego dopuszczalnego poziomu hałasu w porze dziennej wynosiło 12,1 dB,

W celu likwidacji wymierzonych przez WIOŚ kar pieniężnych niżej wymienione zakłady wyeliminowały przekroczenie dopuszczalnego poziomu hałasu emitowanego do środowiska:

- **Lubelskie Przedsiębiorstwo Robót Drogowych S.A. w Lublinie Wytwórnia Mas Bitumicznych przy ul. Turystycznej w Lublinie** – przekroczenie dopuszczalnego poziomu hałasu o 7,1 dB wyeliminowano poprzez budowę dodatkowych ekranów akustycznych w postaci zasieków na kruszywo, modernizację układu odpylania, ograniczenie wibracji otaczarki oraz ograniczenie czasu pracy otaczarki.
- **POL-SKONE sp. z o.o w Lublinie** – przekroczenie dopuszczalnego poziomu hałasu o 25,9 dB wyeliminowano poprzez zlikwidowanie stacji odpylaczy cyklonowych będących głównym źródłem hałasu. W miejsce odpylaczy cyklonowych zainstalowano filtr tkaninowy. Ponadto, wykonano obudowę dźwiękochłonną urządzeń odpylających oraz dodatkową obudowę dźwiękochłonną wentylatorów.
- **Zakład Tartaczny Janusza Barabasa w Krasnobrodzie** – przekroczenie o 17,8 dB zostało wyeliminowane w wyniku zaprzestania eksploatacji piły tarczowej na wolnym powietrzu, decydującej o poziomie emitowanego hałasu do środowiska oraz wykonanie obudowy drugiej piły tarczowej. Ponadto, obudowano trak taśmowy od strony obszaru chronionego akustycznie kotarami gumowymi z pianką wygłuszającą. W wyniku podjętych działań nastąpiło obniżenie równoważnego poziomu dźwięku emitowanego do środowiska o 18,6 dB.
- **Zakład Drzewny „IZOTONIA” Stanisława Psiuka w Lipowcu** – przekroczenie o 5,3 dB zostało wyeliminowane w wyniku wykonania kabiny dźwiękochłonnej dla strugarki czterostronnej oraz wentylatora wyciągu pyłów i trocin, zmodernizowania suszarni drewna, postawienia na granicy zakładu ekranu o wysokości 2,20 m. W wyniku podjętych prac nastąpiło obniżenie równoważnego poziomu dźwięku emitowanego do środowiska o 10,9 dB.
- **„SPOŁEM” Powszechna Spółdzielnia Spożywców „ROBOTNIK” w Zamościu** – przekroczenie wynosiło 1,5 dB dla pory dnia oraz 10,8 dB dla pory nocy, które zostało wyeliminowane w wyniku zmiany lokalizacji agregatów chłodni-

czych, poprawę ich stanu technicznego i zastosowaniu osłony. Emitowany hałas został obniżony o 5,8 dB w porze dnia i o 11,3 dB w porze nocy.

- **Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowo-Uslugowe „Betonkraft” s.c. w Białej Podlaskiej.** Źródłem hałasu było stanowisko do produkcji poligonowej wyrobów betoniarskich. Przekroczenie dopuszczalnego poziomu hałasu wynosiło w porze dziennej 12,5 dB. Zastosowane rozwiązania eliminujące przekroczenie to zmiana profilu produkcji, wiążąca się z wyłączeniem źródła hałasu.
- **Zakłady Mięsne „Łmeat-Łuków” S.A. w Łukowie.** Źródło hałasu stanowiły wentylatory stacji odpylania w kotłowni zakładowej. Przekroczenie dopuszczalnego poziomu hałasu wynosiło w porze dziennej 2,3 dB. Zastosowanym rozwiązaniem, które wyeliminowało przekroczenie było wykonanie obudowy przeciwhałasowej.

W związku z wymierzoną karą pieniężną, działania mające na celu zmniejszenie emisji hałasu realizuje 9 jednostek, tj. POLFA S.A. w Lublinie, PRES-BET S.C. w Lublinie, Zakład w Krzesimowie, Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska w Bychawie, „POL-SKONE” Sp. z o.o. Zakład Produkcyjny Nr 3 w Biłgoraju, Górnicza Fabryka Narzędzi Sp. z o.o. w Radzynie Podlaskim, Spółdzielcza Mleczarnia „SPOMLEK” Oddział Produkcyjny w Międzyrzecu Podlaskim, MŁYN „BIAŁA PODLASKA” s.c. w Białej Podlaskiej, Cukrownia „KRASNYSTAW” S.A. w Siennicy Nadolnej, Zespół Młynów Sp. z o.o. w Chełmie ul. Tubakowska.

❑ **Ograniczenie uciążliwości dla środowiska obiektów wojska polskiego**

W 1999 r. przeprowadzono kontrole kompleksowe w 10 wytypowanych obiektach wojskowych.

Wszystkie kontrolowane obiekty zaopatrują się w wodę podziemną z własnych ujęć. Stan techniczno-eksploatacyjny nie budzi zastrzeżeń.

Wszystkie ujęcia posiadają aktualne pozwolenia wodno-prawne, nie stwierdzono przekroczeń wielkości poboru wody ustalonych w pozwoleniach.

Większość spośród kontrolowanych obiektów wojskowych odprowadza ścieki do miejskich urządzeń kanalizacji sanitarnej lub gromadzi w bezodpływowych szambach, jedynie Szpital Wojskowy w Dębnie eksploatuje własną oczyszczalnię ścieków, ale bez wymaganego pozwolenia wodno-prawnego. Za naruszenie warunków odprowadzania ścieków do wód powierzchniowych została Szpitalowi naliczona kara dobową.

Źródłami emisji zanieczyszczeń do powietrza z kontrolowanych obiektów są głównie kotłownie

zlokalizowane na terenie poszczególnych jednostek. Są one sukcesywnie likwidowane lub modernizowane (wymiana kotłów węglowych na olejowe lub gazowe). Część jednostek w Lublinie została podłączona do miejskiej sieci ciepłowniczej.

We wszystkich jednostkach znajdują się bazy MPS, w których zlokalizowane są zbiorniki podziemne na produkty ropopochodne w większości posiadające badania szczelności. Jedynie dwie jednostki nie posiadały tych badań. Zbiorniki zostały dopuszczone do dalszej eksploatacji.

W zakresie gospodarki odpadami niektóre jednostki nie posiadały decyzji zezwalających na wytwarzanie odpadów niebezpiecznych oraz uzgadniających sposób postępowania z odpadami innymi niż niebezpieczne, nie prowadziły również ewidencji wszystkich wytwarzanych odpadów.

Kontrolowane jednostki zobowiązano do usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości zarządzeniami pokontrolnymi.

❑ **Wyeliminowanie nieuszczelnionych zbiorników i instalacji na stacjach paliw**

W 1999 r. przeprowadzono 28 kontroli w stacjach paliw i jednostkach magazynujących produkty naftowe.

W wyniku kontroli zakładów stwierdzono szereg nieprawidłowości i wydano zarządzenia pokontrolne zobowiązujące do wykonania badań szczelności zbiorników na paliwa, wykonania urządzeń do monitorowania wycieków ze zbiorników, opracowania instrukcji postępowania na wypadek wystąpienia nżs oraz remontu zbiorników na wody opadowe i utwardzenia terenu przy dystrybutorach paliw.

W trakcie kontroli przeprowadzonej w Przedsiębiorstwie Przemysłu Paszowego BACUTIL w Radzynie Podlaskim stwierdzono występowanie produktów ropopochodnych w piezometrze kontrolnym znajdującym się przy magazynie oleju opałowego. W wyniku działań podjętych przez WIOŚ, Starosta Powiatu Radzyńskiego nałożył na zakład obowiązek sporządzenia oceny stanu środowiska oraz usunięcia skutków tego zanieczyszczenia.

W trakcie kontroli przeprowadzonych w PKP Zakładzie Przewozów Towarowych i Przeładunku w Małaszewiczach oraz Jednostce Wojskowej w Białej Podlaskiej sprawdzano postępy w usuwaniu skutków zanieczyszczenia środowiska produktami naftowymi.

□ Ocena wypełniania wymogów ochrony środowiska przez zakłady przetwórstwa mięsnego

Realizując ten cel przeprowadzono 51 kompleksowych kontroli zakładów zajmujących się ubojem trzody chlewnej, bydła i drobiu oraz wyrobem produktów wędliniarskich.

Działania kontrolne skupiały się na analizie prawidłowości przestrzegania przepisów ochrony środowiska, w tym stanu organizacyjno-technicznego w zakresie sposobu gromadzenia, wykorzystywania bądź unieszkodliwiania odpadów, spełniania wymogów w zakresie poboru wody, odprowadzania ścieków, wprowadzania substancji zanieczyszczających do powietrza.

Większość zakładów przemysłu mięsnego nie posiada urządzeń do oczyszczania ścieków przemysłowych. Gromadzi je przejściowo w bezodpływowych zbiornikach-szambach, a następnie wywozi do pobliskich oczyszczalni ścieków. Występują też częste przypadki rolniczego wykorzystania tego rodzaju ścieków.

Odpady poubojowe i technologiczne (z uboju i przetwórstwa mięsnego) stanowiące 70% ogólnej ilości wytworzonych w tej branży odpadów przekazywane są firmom utylizacyjnym do produkcji mączki mięsno-kostnej. Głównymi odbiorcami są „**Utilres**” Przewrotne, PPH „**POL-UTIL**” s.c. w Dorohu-czy i Zakład Utylizacyjny w Krasnymstawie.

Pozostałe odpady, tj. odchody zwierzęce, treść żołądkowa (żwaczka i mierzwa) są często wykorzystywane do nawożenia pól.

Główne nieprawidłowości w wypełnianiu wymogów ochrony środowiska dotyczyły gospodarki ściekowej, tj. odprowadzania ścieków z szamb do ziemi, zanieczyszczania ściekami sąsiadujących z zakładami działek. Stan taki stwierdzono między innymi w **Przedsiębiorstwie Produkcyjno Handlowym „SAMTOP” W. i W. Zielonka w Bełżycach, Zakładach Przetwórstwa Mięsnego w Błażku, Zakładzie Przetwórstwa Mięsnego „EKOPOL” w Zdziłowicach, Ubojni z Masarnią Franciszek Gryzio w Chlewiskach, Ubojni i Masarni A. i H. Jaśkowscy w Niedrzwicy Dużej, Rzeźnictwo-Wędliniarstwo s.c. T. i G. Pelak w Bychawie,**

Ponadto stwierdzono niewłaściwy sposób gromadzenia odpadów poubojowych na terenie zakładu, a w 20 zakładach brak wymaganej przepisami ilościowej i jakościowej ewidencji odpadów. Spośród skontrolowanych zakładów 19 nie posiadało uzgodnionego z organem terenowym sposobu postępowania z odpadami.

Inne uchybienia dotyczyły nie prowadzenia rejestrów ilości pobieranej wody, wywożonych ścieków, ewidencji zanieczyszczeń emitowanych do powietrza, nieprawidłowego składowania odpadów poubojowych i komunalnopodobnych, a także nie uiszczania opłat ekologicznych.

Za nieprzestrzeganie przepisów ochrony środowiska nałożono mandaty karne. Zobowiązano zakłady do usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości wydając 49 zarządzeń pokontrolnych. Zarządzenia wykonano w wyznaczonych terminach.

W trakcie kontroli prowadzono pomiary wielkości emisji zanieczyszczeń do powietrza, badano stan i skład ścieków wprowadzanych do wód powierzchniowych oraz pomiary hałasu emitowanego do środowiska.

W wyniku stwierdzonych przekroczeń jednemu zakładowi naliczono karę za ponadnormatywną emisję zanieczyszczeń do powietrza, dwóm za ponadnormatywny hałas emitowany do środowiska zaś czterem zakładom za odprowadzanie ścieków nie odpowiadających wymaganym normom.

Jednemu zakładowi wymierzono karę pieniężną za pobór wody większy od dopuszczonego.

Podmioty z branży przetwórstwa mięsnego, które realizowały inwestycje proekologiczne oraz wywiązywały się z obowiązków zawartych w przepisach ochrony środowiska to między innymi:

Zakład Przetwórstwa Mięsnego S.C. H. Wrębiak i M. Witkowski w Tomaszowie Lubelskim wybudował kotłownię gazową, ścieki wywozi do oczyszczalni ścieków w Zamościu i posiada pozwolenie wodno-prawne na wykonanie własnej oczyszczalni ścieków. Odpady gromadzone są w sposób selektywny i przekazywane do wykorzystania.

Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowe „MISA-W” w Hedwiżynie zmodernizowało kotłownię węglową na gaz propan-butan, ścieki wywozi do oczyszczalni ścieków w Biłgoraju, odpady poubojowe przekazywane są do wykorzystania. Ponadto, **Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowe „FELIX Sp. z o. o. w Rossoszu, „Dolina Łąk” Sp. z o.o. w Małaszewiczach, Rejonowa Spółdzielnia Produkcyjna „Zgoda”, Zakłady Przemysłu Mięsnego „COMPLEX” Leśniczówka,** wyposażone są w urządzenia do oczyszczania ścieków, prowadzą prawidłową gospodarkę odpadami i przestrzegają wymogów ochrony środowiska.

□ Ograniczenie oddziaływania na środowisko zakładów przemysłu rolno-spożywczego oraz innych uciążliwych źródeł

W ramach tego cyklu przeprowadzono 409 kontroli w 355 zakładach, tj.: 17 mleczarniach, 9 cukrowniach, 15 zakładach przetwórstwa owocowo-warzywnego, 1 zakładzie przemysłu tłuszczowego, 23 gorzelniach i 8 browarach, 55 zakładach związanych z produkcją rolną, 129 zakładach gospodarki komunalnej oraz w 98 pozostałych obiektach uciążliwych.

W wyniku działalności inspekcyjnej wydano ogółem 344 zarządzenia pokontrolne i wystosowano 19 wystąpień do organów administracji rządowej i samorządowej. Za stwierdzone podczas kontroli nieprawidłowości nałożono 20 mandatów karnych. Natomiast za przekraczanie warunków korzystania ze środowiska naliczono:

- 62 kary łączne za przekroczenie dopuszczalnych ładunków zanieczyszczeń w ściekach odprowadzanych do odbiorników,
- 5 kar za przekroczenie dopuszczalnej emisji zanieczyszczeń wprowadzanych do powietrza,
- 2 kary za przekroczenie dopuszczalnego poziomu dźwięku przenikającego do środowiska
- 1 karę za składowanie odpadów.

Podsumowanie wyników działań kontrolnych prowadzonych w ramach tego cyklu przedstawiono poniżej

Mleczarnie

W 17 mleczarniach przeprowadzono 22 kontrole, podczas których wykonano 24 pomiary emitowanych do środowiska zanieczyszczeń. W wyniku stwierdzonych nieprawidłowości wydano 19 zarządzeń pokontrolnych.

W większości zakładów stwierdzono nieprawidłowości w zagospodarowaniu serwatki. Problem ten nasila się głównie w okresie letnim, w czasie zmniejszonego jej odbioru na cele paszowe. Inne mniej istotne uchybienia będące podstawą do wydania zarządzeń pokontrolnych dotyczyły eksploatacji urządzeń chroniących środowisko oraz prowadzenia ewidencji odpadów i emisji zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Zakłady przetwórstwa owocowo-warzywnego

Z tej branży skontrolowano 15 podmiotów przeprowadzając 24 kontrole. Wykonano 28 pomiarów oraz wydano 24 zarządzenia pokontrolne.

Do zakładów w których stwierdza się systematyczne naruszanie wymogów ochrony środowiska należy zaliczyć „AGRO-FREEZE” Sp. z o.o. w Klikawie i „LEONARD” S.C. w Warszawie- Zakład w Zagłobie.

Kontrola „AGRO-FREEZE” Sp. z o.o. w Klikawie wykazała ciągłe przekraczanie warunków odprowadzania ścieków ustalonych pozwoleniem wodnoprawnym, powodując szkodliwe zanieczyszczenie rzeki Klikawki. W związku z tym zobowiązano spółkę do podjęcia działań w kierunku podłączenia ścieków do kanalizacji gminnej. Zakończenie powyższych prac przewidziane jest na III kwartał 2000 r.

W czasie kontroli „LEONARD” S.C. w Warszawie – Zakład w Zagłobie stwierdzono, iż eksploatowana przez Zakład mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia nie zapewnia skutecznego oczyszczania ścieków, które od kilku lat charakteryzują się wysokimi

stężeniami zanieczyszczeń. Powoduje to zanieczyszczenie rzeki Wrzelówki, zwłaszcza w okresie przerobu jabłek.

Działania WIOŚ wobec zakładu zostały omówione w celu „Ocena wypełniania wymogów ochrony środowiska przez zakłady szczególnie uciążliwe”.

Zakłady tłuszczowe

Jedyny zakład o tym profilu produkcji w województwie lubelskim – „BOLMAR” Tłuszcze Roślinne S.A. w Bodaczowie zobowiązano do podejmowania działań w kierunku ograniczenia emisji amoniaku i benzyny ekstrakcyjnej.

W zakresie poprawy gospodarki odpadami podejmuje działania w kierunku gospodarczego wykorzystania odpadowej ziemi bielącej. Oddana do eksploatacji w 1999 r. nowoczesna oczyszczalnia mechaniczno-biologiczno-chemiczna umożliwia oczyszczanie ścieków w stopniu zapewniającym dotrzymanie warunków pozwolenia. Problem odwadniania i przeróbki osadów ściekowych jest rozwiązany prawidłowo; zakład posiada wymagane uzgodnienia w tym zakresie.

Cukrownie

Podczas 21 kontroli przeprowadzonych w 9 cukrowniach wykonano 16 pomiarów oraz wydano 15 zarządzeń pokontrolnych.

W wyniku wydanych zarządzeń pokontrolnych zakłady podjęły następujące działania:

- w celu ograniczenia emisji zanieczyszczeń do powietrza poprawiono warunki spalania, zastosowano paliwo lepszej jakości oraz poprawiono stan techniczny urządzeń odpylających między innymi w Cukrowni „Garbów” S.A., Cukrowni „Werbkowice” S.A., Cukrowni „Klemensów” S.A. w Szczepieszynie,
- w celu ograniczenia zanieczyszczeń odprowadzanych do wód w Cukrowni „Strzyżów” S.A. rozbudowano mechaniczno-biologiczną oczyszczalnię ścieków sanitarnych o ciąg oczyszczania ścieków przemysłowych. Zastosowana technologia pozwoliła na wykorzystanie ścieków do produkcji, co spowodowało znaczne ograniczenie poboru wód powierzchniowych z rzeki Bug. W Cukrowni „Krasnystaw” S.A. przystąpiono do budowy biologicznej oczyszczalni ścieków przemysłowych,
- uporządkowano gospodarkę odpadami z uwzględnieniem ich maksymalnego wykorzystania oraz uregulowano stan formalno-prawny w tym zakresie w Cukrowni „Klemensów”, S.A., Cukrowni „Werbkowice”.

Gorzelnie i browary

W 1999 r. przeprowadzono 34 kontrole w 31 zakładach, wykonano 17 pomiarów i wydano 29 zarządzeń.

Z uwagi na niewielki popyt na spirytus w omawianym okresie pracowały nieliczne gorzelnie, w tym niektóre tylko okresowo. Najczęściej surowcem do produkcji była melasa i rzadziej zboże.

Kontrole wykazały, że niemal wszystkie gorzelnie posiadają niewystarczające mechaniczne urządzenia do oczyszczania ścieków. Ścieki odprowadzane do odbiornika charakteryzują się wysokimi stężeniami zanieczyszczeń. Jedynie w Gorzelnii Żmudź zmodernizowano oczyszczalnię ścieków, tj. wykonano filtr ze złożem filtracyjnym, co wpłynęło na poprawę stanu gospodarki wodno-ściekowej. Kilka gorzelnii, tj. w Przytocznie, Chojnie Nowym, Bończy i Klonowicy posiada rozwiązany problem odprowadzania wód pochłodniczych poprzez zastosowanie obiegów zamkniętych.

Nadal jednym z ważniejszych problemów występujących w gorzelnianach jest powstawanie znacznych ilości trudnego do zagospodarowania wywaru.

W skontrolowanych 8 browarach nieprawidłowości dotyczyły głównie gospodarki ściekowej. W browarze „Jagiełło” w Pokrówce stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych ładunków zanieczyszczeń za co naliczono karę, natomiast w browarze „WIST” w Chełmie przelewano się ścieków z szamba.

Zakłady Piwowarskie S.A. w Lublinie- Browar Nr 1 i Nr 2 w Lublinie oraz Browar w Zwierzyńcu posiadają uregulowany stan formalno-prawny w zakresie gospodarki wodnej i odpadami oraz wprowadzania zanieczyszczeń do powietrza.

Zakłady związane z produkcją rolną

W 1999 r. skontrolowano 55 zakładów związanych z produkcją rolną, w których wykonano 34 pomiary, tj. pobrano próby ścieków do badań analitycznych i dokonano pomiaru emisji zanieczyszczeń do powietrza.

Kary za przekroczenie warunków pozwolenia wodno-prawnego naliczono 5 zakładom, natomiast jednemu zakładowi ustalono karę za przekroczenie dopuszczalnej emisji zanieczyszczeń.

Podczas kontroli występowały najczęściej następujące nieprawidłowości:

- nie uregulowany stan formalno-prawny w zakresie gospodarki odpadami,
- brak miejsc do przejściowego gromadzenia odpadów oraz składowanie ich w znacznych ilościach na terenie zakładów,
- brak nadzoru nad prawidłową eksploatacją urządzeń oczyszczających ścieki,
- brak umów z jednostkami posiadającymi zezwolenia o wywóz ścieków z szamba,
- obiekty gospodarki wodnej i urządzenia ochrony powietrza wymagają remontu,
- brak ewidencji odpadów oraz ilości zanieczyszczeń wprowadzanych do powietrza,

- nie są ponoszone opłaty z tytułu gospodarczego korzystania ze środowiska.

W celu usunięcia powyższych zaniedbań wydano 46 zarządzeń pokontrolnych, ponadto wymierzono 5 mandatów karnych.

Zakłady gospodarki komunalnej

W 1999 r. przeprowadzono 144 kontrole w 129 zakładach, wykonano 144 pomiary oraz wydano 124 zarządzenia pokontrolne.

Działania kontrolne WIOŚ wykazały, że w kilku zakładach, tj. PGKiM Sp. z o.o. w Zamościu, PGKiM Sp. z o.o. w Biłgoraju, PGKiM Sp. z o.o. w Tomaszowie Lubelskim, Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Sp. z o.o. w Międzyrzeczu Podlaskim, KPWiK Sp. z o.o. w Kraśniku, w wyniku przeprowadzonej modernizacji oczyszczalni ścieków, osiągnięto znaczny stopień redukcji zanieczyszczeń, zwłaszcza w zakresie związków biogenych.

Aktualnie prowadzona jest modernizacja miejskiej oczyszczalni komunalnej w Lublinie pod kątem usuwania związków azotu i fosforu. Zakończenie realizacji I etapu modernizacji planuje się na 30.VI.2000 r.

Niektóre zakłady z tej grupy planują przeprowadzenie modernizacji oczyszczalni, np. MPGK Sp. z o.o. we Włodawie.

Ponadto, w PGKiM Sp. z o.o. w Krasnymstawie, gminnej oczyszczalni w Rejowcu Osadzie, ZUK Sp. z o.o. w Parczewie, ZGKiM w Ostrowie Lubelskim, ZGKiM w Chodlu i ZGKiM w Józefowie n/d Wisłą stwierdzono nagminne przekraczanie warunków pozwoleń wodno- prawnych.

W wielu oczyszczalniach komunalnych, np. PGKiM w Bełżycach, PGKiM w Łęcznej oraz oczyszczalniach gminnych nie rozwiązano docelowo problemu zagospodarowania osadów ściekowych.

W 1999 r. objęto również kontrolą obiekty gospodarki ściekowej administrowane przez **Agencję Własności Rolnej Skarbu Państwa**.

Stwierdzono, że eksploatowane urządzenia ochrony wód są przestarzałe technologicznie i nie należy utrzymać. Zarządcom wymierzono kary za odprowadzanie do wód ścieków niedostatecznie oczyszczonych.

WIOŚ wystąpił do Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa O/T w Lublinie o podjęcie skutecznych działań w kierunku przeprowadzenia modernizacji oczyszczalni, między innymi w Gospodarstwie Gruntów Marginalnych i Mieszkaniowych ZWRSP w Machnowie Nowym – osiedle Machnów Stary i osiedle Wierzbica.

□ Ocena realizacji ustawy z dnia 13 września 1996 o utrzymaniu czystości i porządku w gminach

Wypełnianie przez gminy zadań w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi wynikających z ustawy o utrzymaniu czystości i porządku sprawdzono w 103 jednostkach, przeprowadzając 105 kontroli w gminach.

Z przeprowadzonych kontroli wynika, że realizacja tego celu jest podejmowana przez wszystkie jednostki, jednak stopień jego zaawansowania jest w dużym stopniu zróżnicowany. Spośród skontrolowanych jednostek jedynie Urząd Miasta Biała Podlaska oraz Urząd Gminy w Konstanczynie realizują w sposób prawidłowy obowiązki związane z usuwaniem i unieszkodliwianiem odpadów komunalnych.

W pozostałych przypadkach wydawano zarządzenia i wystąpienia pokontrolne zobowiązujące gminy do wykonywania zadań zapisanych w art. 3 i 4 ustawy.

Wydano ponadto 3 decyzje administracyjne zobowiązujące do zakończenia eksploatacji wysypisk odpadów stałych lub wylewisk nieczystości płynnych oraz 2 decyzje o zamknięciu 1 wysypiska i 1 wylewiska.

Głównymi nieprawidłowościami stwierdzanymi podczas kontroli były:

- brak programów ochrony środowiska i uchwał organów samorządowych w sprawie szczegółowych zasad utrzymania czystości i porządku,
- brak zorganizowanego systemu zbierania i usuwania płynnych i stałych odpadów komunalnych,
- brak własnych wysypisk, kanalizacji oraz oczyszczalni ścieków, a jednocześnie brak dowodów świadczących o korzystaniu z obiektów utylizujących odpady komunalne płynne i stałe należących do innych jednostek,
- brak zorganizowania warunków do selektywnej zbiórki, segregacji i składowania odpadów przydatnych do wykorzystania (surowców wtórnych) oraz odpadów niebezpiecznych wydzielanych z odpadów komunalnych,
- nieprawidłowy stan techniczno-eksploatacyjny wysypisk komunalnych,
- brak kontroli ze strony gmin właścicieli nieruchomości pod kątem sposobu usuwania odpadów komunalnych i zawartości zbiorników bezodpływowych (szamb), szczególnie w miejscowościach zwodociągowanych.

Wśród skontrolowanych jednostek, nałożone obowiązki wynikające z ustawy o utrzymaniu czystości i porządku realizują między innymi Zarządy Gmin: Łukowa, Grabowiec, Potok Górny, Janów Podlaski, Sosnowka, Piszczac, Gościeradów, Szastarka.